

ŠIBENIK – moj rodni grad

Kratka povijest

Pogled s tvrđave sv. Mihovila na kanal sv. Ante

Šibenik, grad bogate povijesti, nalazi se u najzaštićenijoj prirodnoj luci; okružen je tvrđavama sv. Mihovila, sv. Ivana i tvrđavom Šubićevac.

Dva nacionalna parka, N.P. Kornati (razvedena obala s brojnim uvalama i lučicama, te s mnoštvom otoka, otočića i nadmorskih grebena) i N.P. Krka (sa svojih 7 vodopada ukupnog pada od 272 m) predstavljaju izuzetne prirodne ljepote.

Šibenik ima poseban značaj za hrvatsku povijest, jer je jedini veći obalni grad koji nisu utemeljili Rimljani nego Hrvati.

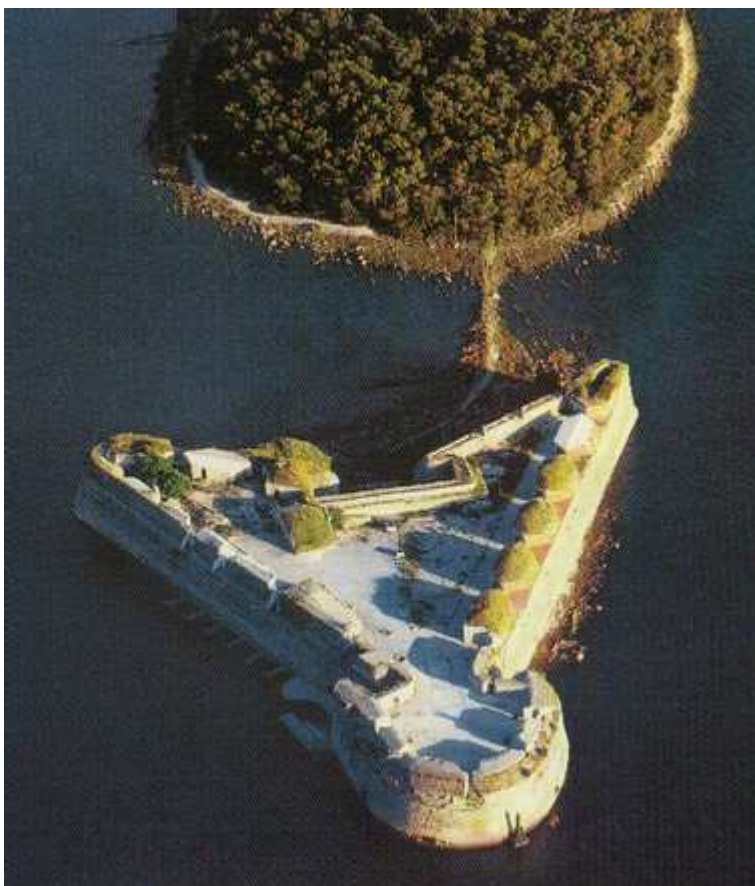

Šibenik - Bakrorez iz XVII. stoljeća

Pretpostavlja se da su Hrvati naselili šibensko područje početkom VII. stoljeća. Sudeći prema arheološkim nalazima, u početku su se zadržavali na periferijama većih antičkih gradova te na rubovima plodnih kraških polja. Šibenik je utemeljen prije više od tisuću godina. Već u IX. stoljeću Hrvati počinju na ovim prostorima postepeno stvarati svoju kneževinu.

Posjeti hrvatskih kraljeva govore o značaju Šibenika u tom vremenu. Grad se prvi put spominje 25. prosinca 1066. u darovnici kralja Petra Krešimira IV. (1058.- 1074.) koji je tada boravio u Šibeniku, pa se zbog toga Šibenik često naziva i Krešimirov grad. Šibenik u srednjem vijeku postepeno preuzima ulogu Skradina, koji je do tada bio sudsko i biskupsko središte. Hrvatskoj državi je veoma pogodovao geografski položaj Šibenika, jer je put do njega bio najkraća i najsigurnija veza tadašnje prijestolnice Knina do mora. Godine 1412. Šibenik potpada pod 400-godišnju mletačku vlast. U tom periodu je u Šibeniku građena Katedrala sv. Jakova, šibenski najznačajniji

kulturno-povijesni spomenik. Pod vladavinom Venecije, Šibeniku je priznat status autonomne gradske komune, ali je autonomija sustavno ograničavana. Gradskog kneza Mlečani imenuju iz redova svoga plemstva.

Tvrđava sv. Nikole na ulazu u Kanal sv. Ante

Od XV. stoljeća Šibeniku ozbiljno prijete Turci zbog njihove ekspanzije prema zapadu. Radi zaštite s morske strane, u XVI. stoljeću na ulazu u kanal sv. Ante izgrađena je tvrđava sv. Nikole.

Turci su pokušavali osvojiti Šibenik u više navrata, krajem XVI. i početkom XVII. vijeka, ali bez uspjeha. Nakon sloma mletačke države 1797., Šibenik ulazi u sastav Habsburške monarhije (uz kratkotrajnu vlast Francuske u vrijeme Napoleona, od 1806.-1813.) sve do 1918. godine, kada nakon Prvog svjetskog rata gradski odbor Narodnog vijeća proglašava okončanje austrijske vlasti i pristupanje Šibenika u Državu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Jedinice talijanske fašističke armije bez otpora ulaze u Šibenik 15. travnja 1941. godine i okupiraju čitavo njegovo područje. Nakon uspostave talijanske fašističke vlasti provode se mnoge mjere denacionalizacije i talijanizacije Šibenika. U gradu i okolnim selima se javlja otpor i antifašistički pokret. Za vrijeme Drugog svjetskog rata Šibenčani su većinom bili u partizanima. Nakon kapitulacije Italije 1943. godine, Šibenik zauzimaju njemačke snage držeći ga pod svojom upravom četrnaest mjeseci.

Šibenik je oslobođen od okupacije 3. studenog 1944. godine. Drugi svjetski rat, te posebice talijanska i njemačka okupacija, nanijeli su Šibeniku velike ljudske i materijalne gubitke, ali se grad po završetku rata razvija vrlo intenzivno.

Šibenik je 16. rujna 1991. godine ponovno napadnut, ovaj put od vojske JNA. Hrvatska vojska i narod Šibenika s okolicom, iako slabo naoružani, dali su velik doprinos Domovinskom ratu. U kolovozu 1995. godine, akcijom "Oluja", oslobođeno je područje Šibensko-kninske županije.

Kulturno-povijesne znamenitosti

Poseban ugođaj nude uske šibenske ulice koje se spuštaju prema glavnoj luci. Nad gradom dominiraju stare srednjovjekovne tvrđave kao što su sv. Mihovil i Subićevac. S ovih utvrda pruža se predivan pogled prema staroj gradskoj jezgri.

Zaštitnik grada

Poljana – Središnje gradsko šetalište

U povijesnu gradsku jezgru pristup je moguć sa svih strana. Glavni pristup je s Poljane koja ima značenje središnjeg prostora Šibenika. Na jugozapadnoj strani Poljane su do 1864. stajala glavna gradska vrata. S lijeve strane ulaza su ostaci gradskog bedema s gotičkom skulpturom sv. Mihovila, zaštitnika grada. S desne strane je neorenesansna zgrada kazališta, za javnost otvorena 1870. godine.

Katedrala sv. Jakova i graditelj Juraj Dalmatinac

Uz veliki broj sakralnih spomenika iznimne umjetničke i povijesne vrijednosti nesumnjivo je najpoznatija šibenska Katedrala sv. Jakova, jedna od najoriginalnijih građevina europskoga kasnog srednjovjekovlja, ponajviše vezana uz čuvenoga domaćeg majstora Jurja Dalmatinca. Ne zna se tko je izradio nacrt velebne građevine. Nakon majstora Bonina iz Milana, gradnju katedrale preuzima Juraj Matejev Dalmatinac, koji u gradnju unosi nove oblike i daje građevini ljepši izgled.

Juraj Dalmatinac podiže krstionicu, sakristiju, likove Petra i Pavla, anđele, dva dječaka s natpisom o gradnji, brojne ukrase i niz od 34 lavlje i 71 ljudske glave, čime

je Juraj ovjekovječio ljude svoga vremena. To je jedina građevina u Europi izgrađena isključivo od kamena. Nisu korištena nikakva vezivna sredstva već su montirane pomno isklesane kamene ploče, međusobno sastavljene pomoću žljebova i ispupčenja. Izgradnja ove velebne građevine trajala je 105 godina, a posvećena je 1555. godine. 2001. godine uvrštena je u svjetsku baštinu UNESCO-a.

Tvrđava sv. Mihovila uzdiže se na uzvisini 70 m nad morem i najstarija je šibenska tvrđava. Iako je najvjerojatnije građena prije samog spomena Šibenika 1066. godine, prvi povijesni podaci o postojanju ove utvrde su tek iz XII. stoljeća. Iz do sada poznatih arhivskih podataka, nesumnjivo je da je nekoliko puta doživjela djelomična ili potpuna uništenja.

Tvrđava sv. Nikole, izgrađena radi zaštite šibenske luke od turske opasnosti s mora sredinom XVI. stoljeća, nalazi se na ulazu u kanal sv. Ante. Sazidana je prema mletačkim nacrtima i spada u red najjačih pomorskih fortifikacijskih objekata na hrvatskoj obali Jadrana.

Tvrđava sv. Ivana se nalazi na sjevernoj strani povijesne gradske jezgre, na 115 m visokom brdu. Podignuta je 1646. godine. Godinu dana kasnije, oko nje su se vodile borbe s vojskom turskog paše Tekelije.

Šibenska gimnazija

Tvrđava Šubićevac izgrađena je 1646. godine, nekoliko stotina metara jugoistočno od tvrđave sv. Ivana na malo nižoj uzvisini. Dugo se nazivala Degenfeld, po imenu zapovjednika obrane Šibenika 1647., Nijemca u mletačkoj vojnoj službi.

Na Šubićevcu se uočljivo smjestila i zgrada Šibenske gimnazije.

Središnji gradski trg, ispred Vijećnice i Katedrale

Središnji gradski trg, današnji Trg Republike Hrvatske, nekadašnja Plathea communis, stoljećima je bio središte javnog i društvenog života srednjovjekovnog Šibenika. Njegovo formiranje i uređenje dovršeno je u XV. stoljeću. Oko trga nalaze se najreprezentativniji objekti šibenskog graditeljstva: katedrala, vijećnica, mala lođa, kneževa i biskupska palača te sklop kame-

nih patricijskih palača. Gradska vijećnica je skladna i prozračna renesansna građevina podignuta u razdoblju od 1533. do 1536. godine. U prosincu 1943. potpuno je razorena prilikom savezničkog zračnog bombardiranja. Nakon rata je restaurirana u izvornom obliku i izgledu.

Kneževa palača

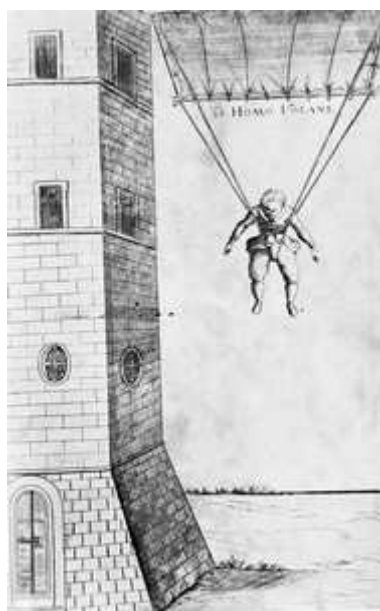
Od Kneževe palače sačuvana su samo dva krila nekoć mnogo većeg zdanja, u kojem je uređivao i boravio najviši predstavnik mletačke vlasti. 1975. dovršena je adaptacija Kneževe palače za funkciju Muzeja grada Šibenika.

U Šibeniku su djelovali brojni umjetnici, koji su iza sebe ostavili djela trajne vrijednosti. Uz Jurja Dalmatinca i Nikolu Firentinca djelovali su i graditelji i kipari: Andrija Aleši, Ivan Pribislavić i drugi, te slikari: Juraj Čulinović, Nikola Vladanov, Andrija Medulić, pa književnici, povjesničari i znanstvenici: Juraj Šižgorić (autor prve tiskane zbirke pjesama jednog hrvatskog pjesnika, 1477.), Dinko Zavorović (prvi hrvatski povjesničar), Franjo Divnić, Ivan Tomko Mr-

navić i najveći od svih Antun Vrančić, najobrazovanija ličnost svog vremena te njegov nećak Faust Vrančić (izumitelj, pisac i fizičar).

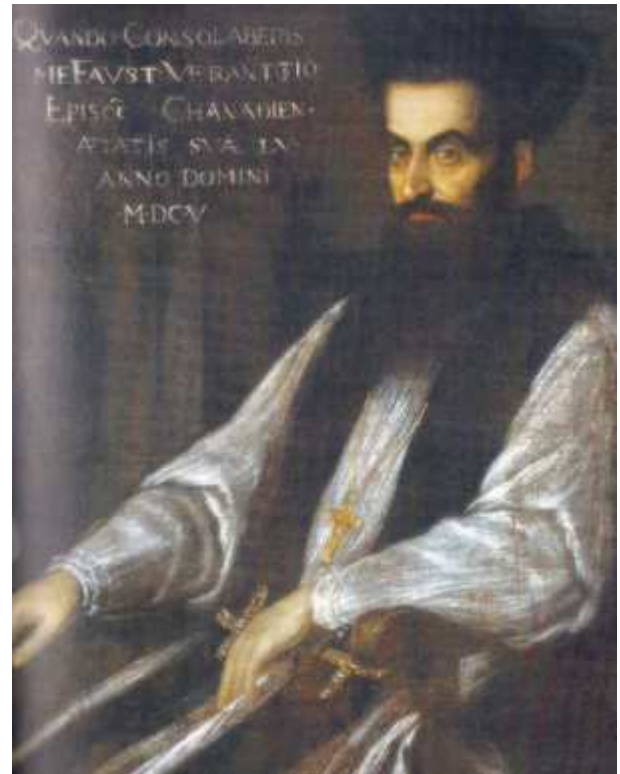
Juraj Šižgorić – pjesnik i humanist

"Leteći čovjek" Fausta Vrančića

Antun Vrančić

Faust Vrančić